

Nr 860

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 68, angående ökat statligt stöd till teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete.*

(Lika lydande med motion nr 1113 i Andra kammaren)

Under intrycket av de konkurrens- och avsättningsvårigheter som för närvarande kännetecknar läget inom stora delar av det svenska näringslivet har frågan om behovet av särskilda näringspolitiska insatser från samhällets sida givits hög aktualitet. Från vår sida har sedan åtskilliga år tillbaka understrukits vikten av att den ekonomiska politiken utformades så att näringslivets konkurrensförutsättningar och långsiktiga investeringsverksamhet stimulerades. Vi har särskilt påtalat riskerna för den fortsatta välståndsutvecklingen på grund av vårt i förhållande till omvärlden höga kostnadsläge samt av de påtagliga tendenserna till sjunkande lönsamhet och minskad självfinansiering. Våra många förslag att förbättra näringslivets konkurrens- och sysselsättningsläge har emellertid icke mött positivt gensvar från regeringens sida. Regeringen har — och först då utvecklingen börjat kulminera i en allvarlig sysselsättningskris — i stället för de erforderliga generellt verkande åtgärderna valt att angripa näringslivets problem med begränsade konkreta insatser präglade i hög grad av en doktrinär näringspolitisk grundinställning. Liksom föregående års proposition om investeringsbanken är den nu aktuella propositionen angående ökat statligt stöd till teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete (nr 68) ett uttryck för missuppfattningen att det svenska näringslivets svårigheter har sin grund i en genomgripande strukturomvandling, som nu kräver ökad statlig medverkan och dirigering. Genom en av statliga organ initierad ominriktning av våra produktionsresurser mot nya branscher och ny teknik skulle vårt lands möjligheter att hävda sig i den internationella konkurrensen på ett avgörande sätt kunna förbättras.

Som redan framhållits har den svenska samhällsekonominns aktuella svårigheter i första hand sin grund i regeringens ekonomisk-politiska åtgärder, vilka lett till en alltför snabb och i förhållande till våra konkurrentländer alltför kraftig stegring av våra produktionskostnader. Även om den tekniska utvecklingen ställer högre krav än tidigare på näringslivets anpassning efter ändrade förhållanden, överbetonar propositionen i hög

grad omställningsprocessens betydelse. Det svenska näringslivet har generellt sett visat sig ha förmåga att snabbt anpassa sig till nya betingelser, och en snabb och omfattande strukturrationalisering har, icke minst under det senaste årtiondet, ägt rum.

Å andra sidan har obestriddligen den internationella konkurrensen hårdnat. I förhållande till världsproduktionens växande kapacitet spelar den svenska produktionen numera en förhållandevis mindre roll, vilket i sin tur leder till ökat beroende och ökad känslighet för förändringar i konjunkturen och konkurrensbetingelser. I samband därmed har riskerna ökat. Konkurrensen över gränserna har hårdnat. De framställda produkternas livslängd har förkortats. För att produktionens initialkostnader skall hinna avskrivas måste större anspråk ställas på produkternas lönsamhet. Världskonkurrensen förutsätter fortlöpande investeringar i nya produkter och i produktutveckling. Detta ställer stora anspråk på företagens finansiella resurser. Över huvud taget har utvecklingen under de senaste åren accentuerat kraven på finansiell styrka och konsolidering inom företagen själva. Även om de från vår sida under ett flertal år framförda yrkandena på en smidigare fungerande och tidsenlig kreditmarknad realiserats, kvarstår likväl med oförminskad styrka behovet av bättre lönsamhet och högre självfinansieringsgrad inom näringslivet. Härutinnan föreligger ett klart gemensamt intresse för de anställda, samhället och företagsamheten. Näringspolitiska punktinsatser och stöd i det ena eller andra avseendet från statens sida kan understundom komplettera men aldrig ersätta sådana ekonomiskpolitiska åtgärder som generellt syftar till att ge vårt näringsliv ett bättre konkurrensmässigt utgångsläge i den internationella konkurrensen.

I debatten om den nya »tekniska revolutionen» och inför de delvis politiskt betingade kraven på genomgripande strukturrationaliseringar inom det svenska näringslivet förtjänar starkt understrykas att vårt näringslivs inriktning under lång tid framåt — en tid som kan räknas i decennier — kommer att vara i huvudsak densamma som i dag. Förändringar kommer givetvis att ske men till största delen inom ramen för den produktion vi redan bedriver. Dagens produkter måste visserligen ständigt förbättras för att kunna marknadsföras i hårdnande konkurrens. Produktionsmetoderna måste ständigt utvecklas. Det hittillsvarande växelspelet mellan stora, medelstora och små företag kommer att bestå. Helt artskilda nya produkter, nytillkomna företag och branscher kommer att spela en viktig och växande roll men i det stora hela kommer den likväl att vara marginell.

Liksom hittills måste utvecklingen i det svenska näringslivet förutsättas ske i samverkan mellan staten och den enskilda företagsamheten. Strävan efter den mest effektiva arbetsfördelningen måste komma att leda till att de statliga insatserna såsom hittills i första hand blir av generell natur. Den statliga aktiviteten bör med andra ord främst inriktas på att med sådana generell verkande metoder förbättra näringslivets möjligheter att

skapa och avdela resurser för fortsatt utveckling. Därutöver kan direkta stödåtgärder i olika former kunna ifrågakomma till betydelsefulla projekt, som på grund av riskförhållanden eller storlek inte rimligen kan helt bekostas av enskilda företag.

I diskussionen om det så kallade teknologiska gapet mellan USA och Europa har det otvivelaktigt funnits tendenser att överbetona det underläge som Europa befinner sig i. Även i den svenska debatten har sådana tendenser funnits, bl. a. har betydelsen av stora företagsenheter överskattats. Inom vissa branscher är en betydande företagsstorlek en förutsättning för tillräcklig styrka i internationell konkurrens. Å andra sidan är det inte företagens absoluta storlek utan deras storlek i förhållande till marknaden som är avgörande för deras konkurrensförmåga. Det är uppenbart missvisande att jämföra Sveriges forskningsinsatser med de stora industriländernas och sätta dessa insatser i relation till folkmängd eller totalproduktion samt därav dra slutsatsen att vi befinner oss i ett allvarligt underläge. Den svenska industrins tekniska kapacitet är hög. Forskningsinsatsernas totala eller relativa storlek är mindre betydelsefull än frågan om på vilka områden de göres, vilket resultat som uppnås för gjorda insatser och hur effektiv marknadsföringen är.

De amerikanska industriella framgångarna motiverar inte desto mindre ett studium av de amerikanska förhållandena. Då det gäller synen på konkurrensens nya krav och villkor har man i USA tidigare än i Europa insett att snabbheten i den tekniska och vetenskapliga utvecklingen måste förutsätta ett större medvetande om produktutvecklingens betydelse och en intensiv strävan att ständigt söka nya vägar. Stora ansträngningar har gjorts att skapa en företagsorganisation som svarar mot föränderligheten i produktionsinriktningen. Nya metoder för beslutsfattande och för vetenskapligt bedrivna marknadsundersökningar har utvecklats. Företagsledningarna har försett sig med nya administrativa verktyg. Den amerikanska marknadens storlek är uppenbarligen av väsentlig betydelse i detta sammanhang. De stora statliga beställningarna till försvars- och rymdområdena har ytterligare bidragit till en för utvecklingen stimulerande efterfrågan på nya produkter. Detta gäller särskilt vissa sektorer, exempelvis den elektroniska industrin. Aktuella undersökningar har visserligen visat att den direkta effekten i form av nya produkter eller ny teknik som kommit att kommersiellt utnyttjas inom andra fält är ganska ringa, men indirekt har dessa stora projekt haft en stimulerande inverkan.

I den internationella debatten har betydelsen av de amerikanska företagens finansiella styrka särskilt apostroferats. De stora tillgångarna av riskvilligt kapital inom företagen innebär ett försteg. Enighet råder om att ett fruktbart innovationsklimat förutsätter god lönsamhetsmarginal och högt företagssparande. Först då detta är för handen kan företagen satsa sina kunskaper, erfarenheter och finansiella resurser på uppenbart riskfyllt

innovationsarbete. Skuldsatta företag kan inte ta de nödvändiga riskerna.

Ett annat skäl till de amerikanska företagens frammarsch torde vara att finna i det nära samarbetet mellan näringsliv och universitet samt andra vetenskapliga institutioner. Naturligtvis spelar även den höga utbildningsstandarden i USA en stor roll för det amerikanska näringslivets stora konkurrenskraft.

Som ett led i en allmän välståndsskapande politik åvilar det det allmänna att satsa på utbildning, forskning och tekniskt utvecklingsarbete. I alla kulturländer kommer ökande anspråk i detta hänseende att ställas på samhället. Härom lär inga delade meningar råda. Vad som däremot kan diskuteras är i vilka former och under vilka betingelser de statliga insatserna skall konkretiseras. Av central betydelse är därvid att det offentligas stöd till forskning och teknisk utveckling organiseras så att forskningen och dess resultat ger del i förhållande till avdelade resurser mest effektiva utbytet för hela folkhushållet; doktrinära eller politiskt förutfattade meningar får med andra ord icke bli avgörande för utformningen av de statliga insatserna och för formerna för samverkan mellan stat och näringsliv.

Gentemot propositionens inledande redovisning av behovet av forskning och industriell utveckling, förhållandena i detta hänseende i vår omvärld och motiven för ökad satsning och bättre samordning i vårt land kan vi i stort sett uttala vår anslutning. Dessa avsnitt kontrasterar på ett välgörande sätt mot de delar av propositionen som rör det statliga utvecklingsbolaget. Det hade icke desto mindre varit värdefullt om propositionen uppehållit sig även vid den rent industriella forskningen. Även om de statliga insatserna är lättare att överblicka och redovisa samt den statliga forskningen låter sig i högre grad påverka, är likväl den industriella forskningen både i omfattning och betydelse avgörande för vår konkurrenskraft. Det kan visserligen diskuteras om en för låg industriell forskningsinsats kan kompenseras av statlig aktivitet och om dessa båda slag av forskning kan ersätta varandra. Det är framför allt mot den bakgrunden som vi med beklagande konstaterar att den verkligt betydelsefulla frågan om möjligheterna att med olika generellt verkande åtgärder tillse att företagen ges större fria resurser för forskning och satsning på osäkra, riskfyllda projekt så gott som helt förbigåtts i propositionen.

De inledande avsnitten i propositionen bygger dessutom uppenbarligen på en grundsyn på förhållandet mellan stat och enskilda som vi mot bakgrunden av våra värderingar icke kan acceptera. Det kan således icke sägas åvila staten uppgifter som lika väl skulle kunna anförtros enskilda. Blott på områden, där enskilda insatser icke kan komma i fråga eller där — sett ur helhetens synvinkel — bättre resultat kan utvinnas genom statlig verksamhet, bör sådan förekomma. Staten är på sätt och vis att betrakta som medborgarnas gemensamma »serviceorgan». Avgränsningen mellan statlig och enskild verksamhet skall i varje läge ske på det sätt som befinnes mest

fördelaktigt för hela folkhushållet. Om det konstateras föreligga ett samhälleligt behov av att en produkt utvecklas och det visar sig att enskilda företag kan på det mest ekonomiska och effektiva sättet tillgodose detta behov bör dessa företag givas uppgiften. Det är därvid irrelevant att staten vidtagit de för produktens framtagande nödvändiga utredningarna eller behövliga grundläggande forsknings- och utvecklingsarbetena.

Regeringens synsätt är uppenbarligen det motsatta. Begreppet stat sönderfaller i två begrepp, dels det gemensamma alla överordnade »serviceorganet», dels ock en stat i staten som i konkurrens med andra grupper eller enskilda skall hävda egna intressen, icke sällan med utnyttjande av konkurrensmetoder som ger staten ett bättre utgångsläge. En statlig expansion uppfattas som ett värde i sig själv. En statlig produktionsutveckling skulle därmed rättfärdiga ett ökat statligt företagande. Visserligen medges att det allmänna har till uppgift att stödja näringslivet och att det föreligger behov av fördjupat samarbete med detta, men samtidigt vill man på olika områden konkurrera ut detta. Att i den blandekonomi som historiskt utbildats i vårt land stat och näringsliv har och bör ha skilda uppgifter är man icke beredd dra den logiska slutsatsen av. Betecknande för denna felaktiga grundsyn är uttalandet på s. 63 i propositionen, enligt vilket avkastningen av forskning och innovationer utgör en väsentlig del av förmögenhetsökningen i landet och att förutsättningen för sådan avkastning i växande utsträckning blir att statligt stöd åt forskning och innovationsverksamhet erhålls i olika former. Enligt departementschefens mening vore det därför rimligt att samhället fick möjligheter att tillgodogöra sig en del av denna förmögenhetsökning. Detta utgjorde ett motiv för att bilda ett statligt utvecklingsbolag.

Bortsett från att en dylik klart socialistisk uppfattning av samhället och statens roll icke kan godtagas skulle den kunna åberopas som argument för konfiskatoriska åtgärder på en mängd områden, där statliga insatser skapar betingelser för enskildas inkomst och förmögenhetsbildning. Statlig förmögenhetsökning är icke en målsättning i sig själv; däremot att skapa goda försörjnings- och välståndsbetingelser för så många av landets medborgare som möjligt.

Den bärande tanken i propositionen 68, att samordna och effektivisera de statliga insatserna för teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete, är otvivelaktigt riktig. Propositionens förslag innebär emellertid icke ett konsekvent fullföljande av denna tanke och löser blott en del av den större frågan om utformningen av vår framtida forskningspolitik. Den samlade översyn över hela det forskningspolitiska fältet som vi begärde i en motion vid början av årets riksdag saknas alltså alltjämt. Som redan nämnts förbigås så gott som helt den industriella forskningen. Det ges vidare inget underlag för en bedömning av huruvida icke en ökad utläggning av statliga beställningar av forsknings- och utvecklingsarbete på

näringslivet många gånger skulle vara ett lika gott, om icke bättre, alternativ till en ytterligare utbyggnad av statliga forskningsresurser.

En utförlig analys av möjligheterna för våra universitet och högskolor att påtaga sig uppdrag rörande forsknings- och utvecklingsarbete från näringslivet utöver vad som nu sker saknas också. Befintliga forskningsresurser vid våra läroanstalter är i huvudsak uppbyggda för andra ändamål, varför en marginell kostnadsbedömning skulle kunna tillämpas vid prissättningen på forskningsuppdrag från näringslivet och underlätta möjligheterna till ett önskvärt ökat samarbete.

Det finns en viss risk för att den nya styrelsen för teknisk utveckling, med hänsyn till den mångskiftande uppgift den förutses handlägga, kan bli tyngd av byråkratiska rutiner och förlora den smidighet och den överblick över forskningsfältet som dess uppgifter kräver. Det sätt på vilket de nuvarande forskningsråden arbetat och fördelat anslag har i stort sett varit tillfredsställande. Sammanförandet till ett enda statligt organ av ett flertal olikartade statliga uppgifter i fråga om det tekniska forsknings- och utvecklingsarbetet kan komma att medföra att de administrativa och förvaltningsmässiga synpunkterna blir dominerande på bekostnad av de vetenskapliga och tekniska.

Remissinstanserna, som fick en anmärkningsvärt kort remisstid till sitt förfogande, har varit mycket delade beträffande den föreslagna styrelsen. Särskilt har kritiserats att styrelsen skall vara å ena sidan ett serviceorgan för näringslivet och samordna olika statliga forskningsinsatser på det tekniska området och å andra sidan ett anslagsfördelande organ. Behovet att samordna de statliga uppgifterna har icke blivit tillfredsställande tillgodosett, eftersom endast organ som lyder under finansdepartementet inordnats under styrelsen. Bland forskningsinstitut som kommit att stå utanför och med vilka en samordning hade varit önskvärd kan nämnas statens geotekniska institut, statens institut för byggnadsforskning, byggtekniska försöksanstalten eller statens väginstitut.

En samordning av verksamheten vid dessa och andra forskningsinstitut som icke omfattas av propositionen är enligt vår mening angelägen. Det är anmärkningsvärt att icke ens någon skiss härtill redovisats i förevarande sammanhang. Denna fråga hänvisar departementschefen till kommande utredningar.

Den anslagsfördelande funktionen har givits en olämplig utformning. Sex till åtta nämnder skall var och en inom sitt område besluta om anslagen. I nuvarande organisation arbetar visserligen tekniska forskningsrådet också med nämnder, men alla viktigare fördelningsärenden avgörs av rådet. En sådan ordning möjliggör en bättre överblick över hela fältet än den nu föreslagna och underlättar anslagstilldelning till nya områden och nya forskare, som inte kan inpassas i en på förhand gjord bestämd ämnesindelning.

Enligt vår mening bör den föreslagna styrelsens uppgifter uppdelas på

två myndigheter. Uppgiften att fördela anslag till projekt bör tilldelas ett från en förvaltande styrelse fristående organ. Till den förvaltande styrelsens ansvarsområde bör höra fördelningen av anslag till verksamhet av permanent karaktär lika väl som frågor rörande branschforskning och statliga forskningsinstitut. Till denna myndighets förfogande bör stå utredningsresurser samt personella tillgångar för att upprätthålla kontakt och samarbete med andra forskningsorgan och myndigheter.

Den andra myndigheten bör få till uppgift att fördela anslag till olika projekt. Den bör få en verksamhet som närmast motsvarar den som nu bedrivs av Malmfonden och tekniska forskningsrådet, vilket senare enligt vår uppfattning bör bibehållas ehuru med vidgade uppgifter och den mer utbyggda kansliorganisation som motiveras där. Rådgivande nämnder för specialområden bör liksom hittills finnas. Myndigheten bör ha frihet att lämna stöd i den form som synes lämpligast för respektive projekt, såsom t. ex. direkta forskningsanslag, lån eller bidrag med villkorlig återbetalningskyldighet. Den sammanslagna organisation som ersätter EFOR och Uppfinnarkontoret bör, som förordats bl. a. av tekniska forskningsrådet, organiseras som en särskild stiftelse.

I likhet med åtskilliga remissinstanser anser vi att övertygande skäl icke anförts för att överföra planeringen och förvaltningen av verksamheten vid forskningsstationen i Stockholm från IVA. Över huvud synes regeringens intresse för forskningsstationerna icke på något sätt stå i proportion till den betydelse för forskningen som dylika serviceenheter allmänt anses ha. De önskemål som sedan 1962 framförts för att bygga ut en dylik enhet i Göteborg har således hittills icke föranlett någon åtgärd. Enligt vår mening bör åtgärder snarast vidtagas att av planerade forskningsstationer under IVA:s förvaltning utbygga den som förutsatts komma till stånd i Göteborg. Riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t giva denna sin mening till känna.

Till den nya styrelsen skall höra den statliga tillsynen över de fristående branschforskningsinstituterna. I fråga om denna kollektiva industriforskning anser vi i motsats till departementschefen att ett ökat statligt stöd bör kunna ifrågakomma. Den föreslagna förkortningen av avtalstiden beträffande det statliga stödet till tre år är olycklig eftersom en längre tidsperiod många gånger kan vara behövlig med hänsyn till den nödvändiga kontinuiteten i verksamheten.

Några delade meningar föreligger icke i fråga om behovet av *statliga insatser till stöd åt forskning och industriellt utvecklingsarbete*; däremot i fråga om formerna för sådana insatser och hur stödet lämpligen bör organiseras för att största möjliga effekt skall uppnås. Det är också i hög grad diskutabelt, huruvida önskvärdheten att »för samhället och ytterst för konsumenterna angelägna produkter, metoder och system kommer fram så snabbt som möjligt och får en från teknisk och kommersiell synpunkt tillfredsställande utformning» utgör motiv för tillskapande av ett *statligt utvecklingsföretag*. I och för sig finns inget som motsäger att angivna önske-

mål icke skulle kunna både billigare och effektivare tillgodoses på annat sätt, t. ex. genom utnyttjande av tillgängliga eller latent resurser inom näringslivet.

De argument till stöd för det statliga företaget som anförs i propositionen är i allt väsentligt knappast bärande.

Som skäl för utvecklingsbolaget hävdas först att staten, vid sidan av uppgiften att stimulera forskning och utvecklingsarbete i allmänt produktivitetshöjande syfte, också har ett behov av att få fram ny teknik för att lösa olika aktuella samhällsproblem. Det statliga utvecklingsbolaget anses äga särskilda förutsättningar att tillgodose detta behov eftersom det förutsätts stå i nära förbindelse med statliga ämbetsverk och företag.

Ej heller kan det anses givet utan står tvärtom i strid med hittills utbildad praxis att företag enbart därför att det är statligt skall ha någon företrädesrätt till att tillgodose utvecklingsbehov inom den offentliga sektorn.

Ett andra näraliggande och likaledes oacceptabelt skäl för ett statligt utvecklingsbolag är att detta skulle skapa bättre förutsättningar för exploatering av innovationer gjorda av anställda vid statliga myndigheter. I detta hänseende finns ingen anledning att skilja mellan anställda hos statliga myndigheter eller företag och andra anställda.

Ett tredje skäl anges vara att det statliga utvecklingsbolaget skulle ge de statliga företagen vidgade möjligheter att etablera samarbete med näringslivet i övrigt för att utveckla och få fram produkter av gemensamt intresse. Om produktutvecklingen skulle vara otillfredsställande inom statliga verk och företag, förefaller i första hand förändringar inom företagen eller verken i fråga vara påkallade för att stimulera till initiativ och produktutveckling. Att samarbetet mellan existerande statliga och enskilda företag skulle stimuleras av att ett nytt statligt företag inkopplas som mellanhand förefaller mindre sannolikt.

Som ett fjärde skäl för ett statligt utvecklingsbolag framförs behovet av att skapa ytterligare en kanal för utveckling och exploatering av innovationer gjorda speciellt inom mindre företag samt av enskilda uppfinnare och forskare, vilka härigenom skulle beredas flera valmöjligheter. Detta argument är självfallet betydelsefullt. Någon utredning som belägger att den enskilda marknaden icke fungerar tillräckligt väl har emellertid icke förebragts. Det avgörande är emellertid att eventuella brister i detta sammanhang icke kan sägas utgöra argument för tillkomsten av ett *helstatligt utvecklingsföretag*. Tvärtom skulle förekomsten av ett statligt företag med de vidsträckta ambitioner som förutsätts i propositionen kunna medföra allvarliga olägenheter för den fria företagsamhet och de personliga initiativ som utgör själva grunden för den verksamhet som här åsyftas.

Andra mera näraliggande vägar bör därför i första hand beträdas. Inte minst bör den av oss förordade stiftelsen, uppbyggd av EFOR och Uppfinnarkontoret, härvidlag kunna fullgöra betydelsefulla uppgifter.

Som ytterligare argument görs gällande att det skulle vara ett närings-

livsintresse att ett utvecklingsbolag underlättade kontakten mellan enskilda företag och beställande myndigheter. I sitt remissvar framhåller IVA följande vägande synpunkter:

Om ett statligt verk eller företag känner behov av samverkan med privata företag i samband med sitt utvecklingsarbete, bör de normalt ha tillräcklig branschkunskap för att veta, vilket eller vilka andra företag de kan samarbeta med. De bör även ha tillräcklig kompetens för att kunna bedöma sådana samarbetsfrågors ekonomiska och tekniska betydelse. För speciella problem i samband därmed kan naturligtvis behov av specialister uppstå och utvecklingsbolaget kan anlitas om de bästa specialisterna finnes inom detta, men sådana behov torde inte bli så omfattande att de motiverar tillkomsten av bolaget.

Enligt vår mening skulle i stort sett åberopas blott ett enda bärande motiv för inrättandet av ett statligt utvecklingsbolag. Detta hänför sig till behovet av en snabb utbyggnad av de statliga insatserna främst på miljövårdens, trafiksäkerhetens och den medicinska teknikens områden. Även i fråga om dessa samhällsbehov torde dock i regel finnas förutsättningar att, på grundval av kontrakt eller på annat sätt, inom det enskilda näringslivet få till stånd en önskvärd forskning, produktutveckling och tillverkning, vilket gör statligt företagande obehövt. Icke minst på den medicinska teknikens område har ju det svenska näringslivet visat sig kunna snabbt och effektivt tillgodose sjukhusens och läkarvetenskapens behov och därjämte skapat förutsättning för export av den utvecklade materielen. I dessa fall skulle det alltså innebära en onödig omväg att koppla in ett statligt företag mellan den ansvariga myndigheten och de utvecklande företagen.

Huvudansvaret för det målinriktade forsknings- och utvecklingsarbetet inom olika sektorer av statlig verksamhet åvilar i första hand respektive statliga verk och myndigheter. Sålunda bör exempelvis huvudansvaret för trafiksäkerhetsforskningen åvila kommunikationsdepartementet och detta underordnade organ. Därvid har de statliga myndigheterna att självständigt ta ställning till hur uppkommande forsknings- och utvecklingsbehov skall tillgodoses under samarbete med enskilda företag, uppdrag till universitet och högskolor eller på annat sätt.

Statliga verk och myndigheter har, som också framgått av vissa remissyttranden, dock ringa erfarenhet av det slags entreprenad- och beställningsverksamhet som kan krävas för utvecklingen av för samhället angelägna projekt. Ett särskilt statligt utvecklingsprogram skulle här kunna fylla en uppgift.

Med hänsyn till den verksamhet som ett dylikt statligt organ naturligen bör handha, bör det självfallet icke givas den i propositionen angivna renodlade kommersiella målsättningen. Det bör alltså icke vara tillverkande eller marknadsförande. Dylika uppgifter tillgodoses bäst av redan existerande enskilda företag. Den rådgivning av samarbetet mellan stat och näringsliv som härigenom skulle kunna uppnås, bör av alla kunna välkomnas.

Här angivna riktlinjer för den nytillkomna statliga verksamheten talar för att den bör anknytas till ett organ som med tillgänglig expertis förenar god överblick över forsknings- och utredningsarbetet inom både den statliga och den enskilda sektorn. Vi föreslår därför att uppgifterna anförtros den föreslagna styrelsen för teknisk utveckling, vars organisation bör uppbyggas med hänsyn härtill. Av det belopp som på olika vägar enligt propositionen skulle anvisas det föreslagna bolaget — 25 mkr. — bör förslagsvis 5 mkr. tilldelas styrelsen för att täcka bl. a. dess ökade omkostnader och återstoden överförs till det av oss föreslagna utvidgade tekniska forskningsrådet.

Av det i propositionen föreslagna anslaget till styrelsen för teknisk utveckling för förvaltningskostnader om 4 200 000 kr. bör enligt vår mening till statens tekniska forskningsråd, med hänsyn till den av oss föreslagna vidgade uppgiften, föras 1 250 000 kr. och till Ingeniörsvetenskapsakademien 400 000 kr., motsvarande beräknade kostnader för förvaltning och forskningsstationer.

Under återopande av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte, med avslag på förslaget om inrättande av ett statligt utvecklingsbolag,

1. besluta, att institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR, skall upphöra vid utgången av juni 1968;

2. besluta, att statens tekniska forskningsråd skall bibehållas med de vidgade arbetsuppgifter och enligt de riktlinjer som ovan angivits;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de organisatoriska förändringar inom statens tekniska forskningsråd som må föranledas av den vidgade verksamheten;

4. besluta, att den 1 juli 1968 skall inrättas en styrelse för teknisk utveckling med de uppgifter och enligt de riktlinjer som ovan anförts;

5. besluta, att EFOR:s och Uppfinnarkontorets funktioner skall sammanslås i en fristående stiftelse som erhåller anslag från styrelsen;

6. till *Styrelsen för teknisk utveckling: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 550 000 kr.;

7. till *Statens tekniska forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1968/69 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kr.;

8. till *Statens tekniska forskningsråd för stöd till tekniska forskningsprojekt* för budgetåret 1968/69 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 49 000 000 kr.;

9. till *Styrelsen för teknisk utveckling* för budgetåret

1968/69 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.;

10. till *Stöd till kollektiv teknisk forskning m. m.* för budgetåret 1968/69 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 18 000 000 kr.;

11. bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal angående stöd till teknisk forskning m. m. i enlighet med vad ovan anförts;

12. till *Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien* för budgetåret 1968/69 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 1 950 000 kr.;

13. i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening tillkännagiva, att åtgärder snarast bör vidtagas för att av planerade forskningsstationer uppbygga den som förutsatts komma till stånd i Göteborg.

Stockholm den 17 april 1968

Yngve Holmberg (h)

Carl Eskilsson (h)

Rolf Kaijser (h)

Allan Hernelius (h)

N. Yngve Nilsson (h)

Gösta Jacobsson (h)

Ragnar Sveningsson (h)

G. Ivar Virgin (h)
